

Sammendrag:

Pendling med fly

TØI rapport 1337/2014

Forfatter(e): Jon Martin Denstadli, Eivind Færstad og Harald Thune-Larsen
Oslo 2014 72 sider

Siden 2003 har pendlingsreiser med fly økt vesentlig mer enn annen arbeidsrelatert flytrafikk. I alt gjennomføres det i underkant av tre millioner pendlerreiser med fly i året (innland og utland samlet). Nordmenn står for knapt to tredeler av trafikken. Oljenæringen er driveren i dette markedet, og står for halvparten av veksten i pendlertrafikken med fly de siste 10 årene. Det er derfor stor innpendling til kommuner med høy oljeaktivitet. Når det gjelder utgående pendling, er det bosatte i mindre sentrale kommuner som relativt sett pendler mest med fly. Nærhet til venner og familie, samt at man har vokst opp i området, er det som oftest nevnes som årsak for at man pendler og ikke flytter nærmere arbeidsstedet. Økonomiske forhold er en viktig drivkraft for at man tar belastningen med å pendle heller enn å ta jobb lokalt – knapt 60 prosent nevner bedre betalt jobb som årsak til at man har valgt å arbeide på et annet sted enn der man bor.

Bakgrunn og metode

Formålet med dette prosjektet har vært å analysere strukturen og den geografiske fordelingen av pendlerreiser med fly, samt å få mer kunnskap om hvilken betydning luftfarten kan ha for rekruttering av arbeidskraft og for bosetting.

Rapporten bygger dels på allerede innsamlede data og dels på nye data:

1. Avinors reisevaneundersøkelser på fly: Som grunnlag for å analysere utviklingen i pendlermarkedet og geografiske reisestrømmer, har vi brukt data fra Avinors reisevaneundersøkelser på fly i 2003 og 2011.
2. Pendlerundersøkelse: Problemstillingene knyttet til bo- og arbeidsforhold er belyst i en egen pendlerundersøkelse. Undersøkelsen ble gjennomført i to sekvenser, en lufthavnundersøkelse og en oppfølgende internettundersøkelse.

Utvikling i flypendling innenlands

- I 2011 ble det foretatt 1,6 millioner reiser «til/fra arbeidssted» innenlands, mot om lag 900 000 i 2003. Veksten mellom 2003 og 2011 var på 6,1 prosent per år.
- Olje-/gassindustrien er drivkraften i pendlermarkedet med fly - nær halvparten av reisene foretas av ansatte innen olje-/gass. Volumet av olje-/gassrelaterte pendlerreiser gjør Hordaland og Rogaland til de største pendlerfylkene, både når det gjelder generert og attrahert trafikk.
- Møre og Romsdal peker seg ut som fylket med størst vekst i pendlertrafikken. Ansatte innen olje/gass står for 70 prosent av veksten.

- Pendlertrafikken fordeler seg over hele landet, men de største strømmene går til/fra Østlandet. Østlandet er start- eller endested for 41 prosent av trafikken. Tre av fire reiser til Østlandet (attrahert trafikk) skal til Oslo.
- Drøyt halvparten av pendlerreisene ender i et landsdelscenter (Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Tromsø), mens bare 28 prosent av reisene genereres her. Det er spesielt Bergen og Stavanger, med mye oljereelatert trafikk, som trekker opp innpendlingen til landsdelsentrene.
- Næringslivets/arbeidstakerens avhengighet av flypendling, målt ved forholdet mellom pendlertrafikk og antall sysselsatte i regionen, er størst på Vestlandet, i Møre og Romsdal og i Nord-Norge.
- Det er stor innpendling til kommuner med høy oljeaktivitet eller offentlig tilstedeværelse (primært forsvaret). Når det gjelder utgående pendling er det de minst/mindre sentrale kommunene som relativt sett har størst flyavhengighet.

Flypendling mellom Norge og utlandet

- I 2011 ble det foretatt 1,1 millioner reiser «til/fra arbeidssted» mellom Norge og utlandet. Veksten mellom 2003 og 2011 var på 8,4 prosent per år.
- Inngående pendling (utlendinger som reiser til et arbeidssted i Norge) har vokst vesentlig mer enn utgående pendling (nordmenn som reiser til arbeidssted i utlandet) de siste 10 årene (10,3 prosent versus 5,4 prosent).
- Både for inngående og utgående pendling er Sverige, Storbritannia og Danmark de største ”markedene”.
- Oslo var endepunkt for hver tredje pendlerreise inn til Norge. Rogaland og Hordaland mottok til sammen en tilsvarende andel.
- Landsdelsentrene har relativt sett (målt opp mot sysselsettingen) høyest nivå både på innpendling og utpendling. Forskjellene er betydelige for innpendling.

Betydning for bo- og arbeidsforhold

- Det er klare forskjeller mellom sentrum og periferi med hensyn til strukturen i flypendlingen. For bosatte i mindre sentrale strøk er pendlertilværelsen i langt større grad knyttet opp mot permanente arbeidsforhold og reiser til en hovedarbeidsplass. For bosatte i sentrale strøk er pendlertrafikken mer sammensatt. Blant annet går en vesentlig andel av pendlerreisene til kunder og til avdelingskontorer i bedriften man jobber i.
- Pendlingen til bosatte i mindre sentrale strøk er mer knyttet opp mot olje-industrien enn for bosatte i sentrale strøk, hvor privat tjenesteyting og annen privat virksomhet har vesentlig større innslag (men også for bosatte i sentrale strøk er det flest som er ansatt i olje-/gassindustrien).
- De fleste flypendlere har utdanning på høyskole-/universitetsnivå. Generelt synes flypendlere å representere viktig kompetanse for virksomhetene de jobber i/for.
- Fire av fem som bor i mindre sentrale strøk sier at muligheten for å pendle med fly gjør at man kan bo der man ønsker. Nærhet til venner og familie, samt at man har vokst opp i området, er det som oftest nevnes som årsak for at man bor der man bor og ikke nærmere arbeidsstedet.

- Økonomisk forhold ("bedre betalt jobb") er en viktig drivkraft for at man pendler heller enn å ta jobb lokalt.
- Et klart flertall gir uttrykk for at muligheten for å pendle med fly er avgjørende for at de kan ha en jobb de trives med. I dette ligger også at flypendlerne representerer høyt utdannet arbeidskraft, og at mange vil ha vanskeligheter med å få relevante jobber lokalt ved bostedet.